

Αρ. φακ.: Α/Π 389/2016

**Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
αναφορικά με την απόφαση των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων,
να απορρίψουν αίτηση του παραπονούμενου για παροχή σύνταξης ανικανότητας.**

**Προϊστάμενη: Μαρία Χριστοφόρου
Ερευνών Λειτουργός: Γεωργία Πέρδικου**

Λευκωσία, 13 Φεβρουαρίου 2020

1. Περιγραφή παραπόνου και έρευνας

Ο κύριος Α. Χ. από τη Λεμεσό, με επιστολή του χωρίς ημερομηνία η οποία παραλήφθηκε στο Γραφείο μου στις 23 Φεβρουαρίου 2016, μου υπέβαλε παράπονο το οποίο στρέφεται κατά της απόφασης των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων να μην καταβάλουν σε αυτόν σύνταξη ανικανότητας για τη χρονική περίοδο που μεσολάβησε μεταξύ των ημερομηνιών τερματισμού και επανέναρξής της.

Για σκοπούς διερεύνησης του παραπόνου ζητήθηκαν και λήφθηκαν τα σχόλια της εμπλεκόμενης υπηρεσίας, τα οποία μελετήθηκαν, όπως μελετήθηκε και η ισχύουσα νομοθεσία. Παράλληλα, ο ερευνών την υπόθεση Λειτουργός του Γραφείου μου επικοινωνήσε με αρμόδια Λειτουργό της εμπλεκόμενης υπηρεσίας, με την οποία συζήτησε εκτενώς το όλο θέμα.

2. Διαπιστώσεις

- (1) Ο παραπονούμενος, υδραυλικός στο επάγγελμα, ήταν λήπτης σύνταξης ανικανότητας από τις 24 Απριλίου 2007, σε ποσοστό ανικανότητας 75%, σύμφωνα με γνωμάτευση Πρωτοβάθμιου Ιατρικού Συμβουλίου που τον εξέτασε στις 2 Ιουλίου 2007.
- (2) Μέσα στα πλαίσια των περιοδικών ελέγχων που διεξάγει για σκοπούς συνέχισης της καταβολής της σύνταξης ανικανότητας, και της μείωσης, αύξησης ή παραμονής στο ίδιο επίπεδο του βαθμού ανικανότητας των ληπτών, η εμπλεκόμενη υπηρεσία διενεργεί έρευνες, και/ή απαιτεί την υποβολή, σε τακτά χρονικά διαστήματα, επιβεβαιώσεων (δηλ. Ιατρικών Εκθέσεων) της κατάστασης της υγείας των δικαιούχων ληπτών, και/ή τους παραπέμπει σε επανεξέταση από αρμόδιο Ιατρικό Συμβούλιο. Διενεργείται, επίσης, επιτόπια διερεύνηση για να εξακριβωθεί κατά πόσο οι λήπτες απασχολούνται και σε ποιο βαθμό.
- (3) Μετά τη ζήτηση νέας Ιατρικής Έκθεσης από την εμπλεκόμενη υπηρεσία, ο παραπονούμενος προσκόμισε στις 16 Νοεμβρίου 2009 Ιατρική Έκθεση από τον

Νευροχειρουργό θεράποντα Ιατρό του, στην οποία αναφερόταν ότι "ήταν ικανός για ελαφριά φύσης εργασία". Ζητήθηκε, επίσης, και διερεύνηση απασχόλησης για εξακρίβωση του κατά πόσο ο παραπονούμενος απασχολείτο. Η διερεύνηση απασχόλησης ολοκληρώθηκε στις 8 Φεβρουαρίου 2010, και κατέδειξε ότι ο παραπονούμενος εργαζόταν με μειωμένο ωράριο και απολαβές.

- (4) Με βάση την πιο πάνω Ιατρική Έκθεση, ο παραπονούμενος κλήθηκε στις 30 Μαρτίου 2011, σε αρμόδιο Ορθοπεδικό Ιατρικό Συμβούλιο, το οποίο γνωμάτευσε ότι "από πλευράς παρόντος Ιατρικού Συμβουλίου κρίνεται ικανός για εργασία. Συνίσταται παραπομπή σε Νευροχειρουργικό Ιατρικό Συμβούλιο".
- (5) Στις 16 Μαΐου 2011, ο παραπονούμενος εξετάστηκε από αρμόδιο Νευροχειρουργικό Ιατρικό Συμβούλιο, το οποίο έκρινε ότι "ήταν ικανός για εργασία" (του υδραυλικού).
- (6) Για το λόγο αυτό, η καταβολή της σύνταξης ανικανότητας στον παραπονούμενο τερματίστηκε από την 1^η Ιουνίου 2011, (η επιστολή του Διευθυντή της εμπλεκόμενης υπηρεσίας ημερομηνίας 28 Ιουνίου 2011, είναι σχετική).
- (7) Στις 15 Σεπτεμβρίου 2011, μετά την υποβολή Ιεραρχικής Προσφυγής προς την Υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (την 1^η Ιουλίου 2011,) ο παραπονούμενος εξετάστηκε και από Δευτεροβάθμιο Ιατρικό Συμβούλιο το οποίο, αυτή τη φορά, **έκρινε** ότι ήταν "ικανός για ελαφριά εργασία 75%". Με την ημερομηνίας 8 Δεκεμβρίου 2011 απαντητική επιστολή της, η Υπουργός τον ενημέρωσε ότι, υιοθετώντας τη γνωμάτευση του Δευτεροβάθμιου Ιατρικού Συμβουλίου, **ενέκρινε την Ιεραρχική Προσφυγή του και ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία θα του κατέβαλε σύνταξη ανικανότητας σε ποσοστό ανικανότητας 75%**.
- (8) Η σύνταξη ανικανότητας στον παραπονούμενο επανήρχισε, σε ποσοστό ανικανότητας 75%, από την 1^η Οκτωβρίου 2011, δηλαδή την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολούθησε μετά την επανεξέταση του από το Δευτεροβάθμιο Ιατρικό Συμβούλιο (15 Σεπτεμβρίου 2011), και όχι από την 1^η Ιουνίου 2011, ημερομηνία τερματισμού της σύνταξης ανικανότητας του. Δηλαδή, για την περίοδο 1 Ιουνίου -

30 Σεπτεμβρίου 2011, δεν καταβλήθηκε σύνταξη ανικανότητας στον παραπονούμενο.

- (9) Τον Ιανουάριο του 2013, η εμπλεκόμενη υπηρεσία διεξήγαγε, και πάλι, διερεύνηση απασχόλησης σε ότι αφορά στην περίπτωση του παραπονούμενου. Η εν λόγω διερεύνηση κατέδειξε ότι για τα έτη 2009, 2010 και 2011, το πραγματικό εισόδημα που δήλωνε ο παραπονούμενος υπερέβαινε το 1/3 των εισοδημάτων που κερδίζει υγιής εργαζόμενος στην ίδια επαγγελματική κατηγορία.
- (10) Με επιστολή του ημερομηνίας 21 Φεβρουαρίου 2013, ο Διευθυντής της εμπλεκόμενης υπηρεσίας ενημέρωσε τον παραπονούμενο, μεταξύ άλλων, ότι "για την περίοδο 1^η Οκτωβρίου 2011 - 30 Νοεμβρίου 2012 δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ήταν δικαιούχος σύνταξης ανικανότητας και αντικανονικά του καταβλήθηκε το ποσό των €14.988,48 ως σύνταξη ανικανότητας" και ότι "...θα αρχίσει η αποκοπή δόσης ύψους €150 από τη σύνταξη του προς τη διευθέτηση του οφειλόμενου ποσού".
- (11) Στις 17 Φεβρουαρίου 2014, ο παραπονούμενος εξετάστηκε από αρμόδιο Νευροχειρουργικό Ιατρικό Συμβούλιο, το οποίο έκρινε ότι ήταν ικανός για την εργασία του. Με βάση τη γνωμάτευση του εν λόγω Ιατρικού Συμβουλίου, η σύνταξη ανικανότητας του παραπονούμενου τερματίστηκε από την εμπλεκόμενη υπηρεσία, στις 28 Φεβρουαρίου 2014.
- (12) Στις 16 Οκτωβρίου 2014, μετά την υποβολή **Ιεραρχικής Προσφυγής** προς την Υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ο παραπονούμενος εξετάστηκε και από Δευτεροβάθμιο Ιατρικό Συμβούλιο το οποίο, **αυτή τη φορά, έκρινε ότι ήταν ικανός για ελαφριά εργασία**. Με βάση τη γνωμάτευση του Δευτεροβάθμιου Ιατρικού Συμβουλίου, η σύνταξη ανικανότητας του παραπονούμενου επανήρχισε από τις 16 Οκτωβρίου 2014, και όχι από τις 28 Φεβρουαρίου 2014, ημερομηνία τερματισμού της σύνταξης ανικανότητας του. Δηλαδή, για την περίοδο 1 Μαρτίου - 15 Οκτωβρίου 2014, δεν καταβλήθηκε σύνταξη ανικανότητας στον παραπονούμενο.

3. Νομικό Πλαίσιο

Σύμφωνα με τις πρόνοιες του εδαφίου (1) του άρθρου 40 του περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμου του 2010 (59(I)/2010), ασφαλισμένος δικαιούται σύνταξη ανικανότητας, εάν -

"(α) ήταν ανίκανος προς εργασία για εκατόν πενήντα έξι (156) ημέρες, σε οποιαδήποτε περίοδο διακοπής της απασχόλησής του·

(β) σ' αυτήν την περίοδο της διακοπής της απασχόλησής του αποδειξει ότι προβλέπεται να παραμείνει μόνιμα ανίκανος προς εργασία·

(γ) δεν έχει συμπληρώσει την ηλικία των εξήντα τριών (63) ετών ή εάν πρόκειται για μεταλλωρύχο, την ηλικία από την οποία δικαιούται σύνταξη γήρατος δυνάμει του άρθρου 36, εάν η ηλικία αυτή είναι μικρότερη των εξήντα τριών (63) ετών· και

(δ) ικανοποιεί τις σχετικές ασφαλιστικές προϋποθέσεις."

Το εδάφιο (5) του ίδιου άρθρου, προνοεί ότι "ανίκανος προς εργασία", θεωρείται ο ασφαλισμένος, όταν λόγω ειδικής ασθένειας ή σωματικής ή πνευματικής αναπηρίας, η οποία άρχισε ή επιδεινώθηκε ουσιωδώς μετά την ασφάλισή του, δεν μπορεί να κερδίζει από εργασία την οποία εύλογα αναμένεται να εκτελεί, λαμβανομένων υπόψη των δυνάμεων, των δεξιοτήτων, της μόρφωσης και της συνήθους επαγγελματικής απασχόλησής του, πέραν από το ένα τρίτο ή, εάν πρόκειται για πρόσωπο ηλικίας μεταξύ εξήντα (60) και εξήντα τριών (63) ετών, πέραν από το ένα δεύτερο, του ποσού το οποίο κερδίζει συνήθως στην ίδια περιφέρεια και επαγγελματική κατηγορία σωματικά και πνευματικά υγιές πρόσωπο της ίδιας μόρφωσης.

Σύμφωνα με τις πρόνοιες του εδαφίου (στ) του άρθρου 7 των περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμων του 1999 και 2014, μια διοικητική πράξη δεν μπορεί να έχει αναδρομική ισχύ, εκτός από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

".....

(στ) όταν η αναδρομική ισχύς επιβάλλεται για να αποκατασταθεί αδικία που έγινε σε βάρος διοικούμενου από παράλειψη οφειλόμενης ενέργειας της διοίκησης."

4. Νομολογία

- 1) Απόφαση Ανωτάτου Δικαστηρίου, στην υπόθεση Αντώνης Κώστα Δημητρίου - V - Κυπριακής Δημοκρατίας ημερομηνίας 20/04/1992, αριθμός υπόθεσης 20/1991.

"Η Ιεραρχική Προσφυγή δεν επενεργεί ως έφεση ούτε εξομοιώνεται με έφεση.

Το έργο της δεν περιορίζεται στην αναθεώρηση των λόγων της απόφασης του πρωτοβάθμιου οργάνου, που αποτελεί το αντικείμενο της ιεραρχικής προσφυγής, αλλά εξετάζει την υπόθεση εξ' ύπαρξης και έχει την ίδια πρωτογενή δικαιοδοσία με το πρωτοβάθμιο όργανο. Δικαιούται βέβαια, να περιοριστεί σε απλή τροποποίηση ή/και επικύρωση της απόφασης του πρωτοβάθμιου οργάνου, ως έχει".

- 2) A. Makris Tourist Taxi Services Co και άλλου - V - Κυπριακής Δημοκρατίας, Αριθμός υπόθεσης 589/88, 590/88, ημερομηνίας 16/05/1991.

"Ιεραρχική Προσφυγή - Ο ιεραρχικός έλεγχος δεν γίνεται με σκοπό να αναθεωρηθεί η ορθότητα της απόφασης του κατώτερου ιεραρχικού οργάνου, αλλά η υπόθεση εξετάζεται από την αρχή, το δε δευτεροβάθμιο όργανο διεξάγει τη δική του έρευνα, καταλήγει στα δικά του συμπεράσματα, χωρίς να δεσμεύεται με οποιοδήποτε τρόπο από την απόφαση και τα πραγματικά ή/και νομικά συμπεράσματα του κατώτερου οργάνου".

5. Συμπεράσματα - Κριτική - Συστάσεις - Εισηγήσεις

Στην υπό εξέταση περίπτωση, ο παραπονούμενος λάμβανε σύνταξη ανικανότητας από την εμπλεκόμενη υπηρεσία, η οποία τερματίστηκε δύο φορές μετά από εξέταση του από Πρωτοβάθμια Ιατρικά Συμβούλια. Η εν λόγω σύνταξη επανήρχισε μετά την ανάκληση των αποφάσεων των Πρωτοβάθμιων Ιατρικών Συμβουλίων, από τα Δευτεροβάθμια Ιατρικά Συμβούλια που εξέτασαν αργότερα τον παραπονούμενο.

Διαπιστώνεται, δηλαδή, ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία δεν κατέβαλε στον παραπονούμενο σύνταξη ανικανότητας για τη χρονικές περιόδους που μεσολάβησαν

μεταξύ των ημερομηνιών τερματισμού και επανέναρξής της. Την πρώτη φορά για τη χρονική περίοδο 1^η Ιουνίου - 30 Σεπτεμβρίου 2011 και τη δεύτερη για τη χρονική περίοδο 1^η Μαρτίου - 15 Οκτωβρίου 2014.

Με βάση τους περί Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμους του 1999 και 2014, μια διοικητική πράξη, έχει αναδρομική ισχύ όταν, μεταξύ άλλων, επιβάλλεται για να αποκατασταθεί αδικία που έγινε σε βάρος διοικούμενου από παράλειψη οφειλόμενης ενέργειας της διοίκησης (άρθρο στ).

Από τη συνεκτίμηση των στοιχείων που τέθηκαν υπόψη μου και με βάση το προαναφερόμενο νομοθετικό πλαίσιο, θεωρώ ότι το αίτημα του παραπονούμενου, για αναδρομική καταβολή της σύνταξης ανικανότητας του, για τις πιο πάνω χρονικές περιόδους, ήταν δικαιολογημένο, και έπρεπε να τύχει θετικής αντιμετώπισης, δεδομένου ότι, όπως διαπιστώθηκε, οι γνωματεύσεις των Πρωτοβάθμιων Ιατρικών Συμβουλίων, στηρίχθηκαν σε λανθασμένες εκτιμήσεις της κατάστασης της υγείας του.

Οι νέες αποφάσεις της εμπλεκόμενης υπηρεσίας, οι οποίες διορθώνουν τις προηγούμενες αποφάσεις της σε σχέση με την εκτίμηση της κατάστασης της υγείας του παραπονούμενου, θα πρέπει, αναντίλεκτα, να έχουν αναδρομική ισχύ. Και αυτό γιατί, όπως αναφέρεται και στη νομολογία πιο πάνω, η ιεραρχική προσφυγή "...εξετάζει την υπόθεση εξ' ύπαρξης και έχει την ίδια πρωτογενή δικαιοδοσία με το πρωτοβάθμιο όργανο", όπως επίσης "...το δε δευτεροβάθμιο όργανο διεξάγει τη δική του έρευνα, καταλήγει στα δικά του συμπεράσματα, χωρίς να δεσμεύεται με οποιοδήποτε τρόπο από την απόφαση και τα πραγματικά ή/και νομικά συμπεράσματα του κατώτερου οργάνου".

Είναι προφανές, με όσα διαπίστωσαν τα Δευτεροβάθμια Ιατρικά Συμβούλια, ότι οι γνωματεύσεις των Πρωτοβάθμιων Ιατρικών Συμβουλίων, στηρίχθηκαν σε λανθασμένες εκτιμήσεις της κατάστασης της υγείας του παραπονούμενου. Αυτό γεννά αξιώσεις για παροχή της σύνταξης ανικανότητας στον παραπονούμενο και για τις χρονικές περιόδους που μεσολάβησαν μεταξύ των ημερομηνιών τερματισμού και επανέναρξής της. Σημειώνω, ωστόσο, ότι για τη χρονική περίοδο μεταξύ της 1^{ης} Ιουνίου και 30 Σεπτεμβρίου 2011, ενδεχομένως να προκύπτει θέμα υπερπληρωμής, το οποίο δεν

αφορά το Γραφείο μου σε αυτό το στάδιο της υπόθεσης και εναπόκειται στην εμπλεκόμενη υπηρεσία να το χειριστεί ανάλογα. Σε ότι αφορά όμως, τη χρονική περίοδο μεταξύ της 1^{ης} Μαρτίου και 15 Οκτωβρίου 2014, εισηγούμαι όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία προχωρήσει, χωρίς άλλη καθυστέρηση στην καταβολή, το συντομότερο δυνατό, της σύνταξης ανικανότητας που αναλογεί στον παραπονούμενο και ενημερώσει σχετικά το Γραφείο μου.

Μαρία Στυλιανού - Λοττίδη
Επίτροπος Διοικήσεως και
Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων